

แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชนบ้านหนองคันทนา
ตำบลตาเมียง อำเภอมดรัก จังหวัดสุรินทร์
Development Guidelines for Quality Citizenship of Ban Nong
Khanna Community, Tamiang Tamiang, Phanom Dong Rak
District, Surin Province

ชลันดา จำปาทอง¹ อธิมาตร เพิ่มพูน² และวันชัย สุขตาม³
Chalanda Chumpathong¹, Athimat Permpoon² and Wanchai Suktam³

Received : April 9, 2022; Revised : April 25, 2022; Accepted : April 30, 2022

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทสภาพทั่วไปและแนวทางการพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชนบ้านหนองคันทนา ตำบลตาเมียง อำเภอมดรัก จังหวัดสุรินทร์ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ ผู้นำชุมชน ครูภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนในชุมชนบ้านหนองคันทนา เกษตรอำเภอมดรัก ปศุสัตว์อำเภอมดรัก พาณิชยอำเภอมดรัก พัฒนาชุมชนอำเภอมดรัก กศน.อำเภอมดรัก อบต.ตาเมียง วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรอินทรีย์ปราสาทตาเมือน หน่วยทหารพันธุ์ดี ร.23 พัน 1,3,4 หน่วยพัฒนาเคลื่อนที่ 55 (ชัยภูมิ) รพ.สต.หนองคันทนา วัดปราสาททอง โรงเรียนบ้านหนองคันทนา และนักศึกษา ซึ่งใช้วิธีการ

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Students of Bachelor of Education Program in Social Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University, Thailand; e-mail : ss.saktam@gmail.com

²ผู้ช่วยนักวิจัย หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Research Assistant of Bachelor of Political Science Program in Political Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University, Thailand; e-mail : Atimat-1@hotmail.com

³คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University, Thailand; e-mail : wanchai2526@srru.ac.th

สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบบันทึกการประชุมสนทนา และการประชุมสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาพรรณารายละเอียด ดีความ และอธิบายความ

ผลการวิจัย พบว่า 1) บริบทและสภาพทั่วไปของชุมชน พบว่า พื้นที่ชุมชนท้องถิ่นที่บ้านหนองคันนา หมู่ 5 ตำบลตาเมียง อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุรินทร์ มีครัวเรือนทั้งหมด 198 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น 573 คน จำแนกเป็นชาย 274 คน และหญิง 299 คน รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีอยู่ที่ 178,885.06 บาท ความต้องการของชุมชน ทั้งในด้านความต้องการพัฒนาศักยภาพของชุมชนภาคการเกษตร ด้านการยกระดับความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจและบริการ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการยกระดับคุณภาพชีวิต ด้านการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการผสมผสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาที่เป็นกระบวนการสร้างเสริมพลังความสามัคคีของชุมชนให้รู้ตระหนักรักหวงแหนภูมิปัญญาตนในสิทธิและหน้าที่ตามกระบวนการประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 2) แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชน พบว่า มีทั้งหมด 8 แนวทาง ได้แก่ 1) การสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) การเคารพในศักดิ์ศรี ความเสมอภาค และเสรีภาพของบุคคลอื่น 3) การให้ความเคารพในกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย 4) การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง 5) การมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นตนเอง 6) การมองโลกในแง่ดี 7) การรู้จักการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและในเชิงสร้างสรรค์ และ 8) การไม่มีจิตใจเป็นแบบอำนาจนิยม

คำสำคัญ (Keywords) : แนวทางการพัฒนา, พลเมืองคุณภาพ, ชุมชน, บ้านหนองคันนา

Abstract

The purpose of this research paper was to study the general context and development guidelines for quality citizenship of Ban Nong Khanna community, Tamiang Tamiang, Phanom Dong Rak District. Surin which is a qualitative research The research samples were community leaders, wisdom teachers, village philosophers. and people in Ban Nong Khanna community Agriculture, Phanom Dong Rak District Phanom Dong Rak District Livestock Phanom Dong Rak District Commerce Community Development Phanom Dong Rak District Non-Formal Education, Phanom Dong Rak District, Tam Miang Subdistrict Administrative

Organization, Community Enterprise Ta Muen Castle Organic Agriculture Group Pan Dee Military Unit, Rama IX, 1,3,4, Mobile Development Unit 55 (Chaiyaphum), Nong Khanna Hospital, Prasat Thong Temple, Ban Nong Khanna School and students, who used a structured interview method. Conversation meeting record form and group discussion meetings Content analysis describes, interprets and explains.

The results of the research revealed that 1) the context and general condition of the community found that the local community area at Ban Nong Khan Na Village, Village No. 5, Tamiang Sub-district, Phanom Dong Rak District Surin There are a total of 1 9 8 households with a total population of 5 7 3 people, categorized as 274 men and 299 women. The median income per household per year is 178,885.06 baht. both in terms of the need to develop the potential of the agricultural community To enhance the competitiveness of the economy and services Management of natural resources and the environment for improving the quality of life in terms of promoting and preserving arts and culture There is cooperation with all sectors to participate in volunteer activities which is a process to strengthen the unity of the community to realize, love and cherish one's own wisdom in the rights and duties of the democratic process with the King as Head of State. focusing on improving their quality of life From the Sufficiency Economy Philosophy and 2) Approaches to development towards quality citizenship of the community, it was found that there were 8 approaches, namely 1) Support for democratic governance with the King as Head of State 2) Respect for dignity and equality. and freedom of others; 3) respect for the rules of democratic governance; 4) participation in political and administrative activities; 5) having a sense of one's civic duty and self-confidence. 6) being optimistic, 7) knowing how to analyze rationally and constructively criticism, and 8) the lack of authoritarian mind.

Keywords : Development Guidelines, Quality Citizen, Community, Ban Nong Khanna

บทนำ (Introduction)

สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่มีวิถีชีวิตความผูกพันกันในระบบเครือญาติอย่างใกล้ชิด มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รักความสงบ อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์และรู้จักช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณและญาติผู้ใหญ่ มีศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดงามเป็นหลักในการดำเนินชีวิต แต่ปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้ได้ลดน้อยลงไป คนไทยให้ความสำคัญกับวัตถุและความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น ความเสื่อมทางด้าน ศีลธรรมจึงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างยิ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมายและนับวันปัญหาดังกล่าวยิ่งมีความรุนแรงมากขึ้น สิ่งหนึ่งที่จะช่วยทำให้สังคมไทย มีความสงบสุขและมีสันติสุข คือ คนไทยทุกคนต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยจะต้องยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรม มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมายดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีการสร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดความตระหนักถึง ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่า ส่วนตัว และอยู่กันอย่างสันติภาพ สันติสุขมีอิสระที่กระทำใด ๆ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะประสบ ความสำเร็จได้นั้น จำเป็นจะต้องสร้างพลเมืองที่สามารถปกครองตนเองได้ ซึ่งทุกสังคมทุกประเทศต้องเหมือนกันและหากสังคมไทยมีประชาชนที่เป็นพลเมืองและเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงก็จะทำให้ประเทศพัฒนาก้าวหน้าและมีความมั่นคงอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555)

พลเมืองต้องเคารพและปฏิบัติตาม รัฐธรรมนูญและกฎหมาย เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพหลักความเสมอภาค ยึดมั่นใน ความถูกต้องชอบธรรม มีค่านิยมที่ดี มีวินัย รู้รักสามัคคี มีความเพียร ไม่กระทำการที่ ก่อให้เกิดความเกลียดชังระหว่างคนในชาติหรือศาสนา รัฐมีหน้าที่ปลูกฝังให้พลเมืองมีความยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และพลเมืองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคมของสังคมไทย เช่นเดียวกับสังคมอื่น ๆ ทุกสังคมย่อมต้องการพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงความมีร่างกายจิตใจดี คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้ มีประสิทธิภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงให้กับ ประเทศชาติการเป็นพลเมืองดีนั้นย่อมต้องการปฏิบัติตามบรรทัดฐานและขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคมมีคุณธรรมเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอีกด้วย เพื่อการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน มนุษย์นั้นว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และมีความสำคัญมากที่สุดในโลก เพราะมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สามารถเรียนรู้ และรับการฝึกอบรมสั่งสอน จนสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อโลกได้ ในการเรียนรู้และการฝึกอบรมเพื่อ สะสมประสบการณ์ชีวิตพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยควรจะต้องปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านสังคม

ได้แก่ (1) การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล (2) การรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น (3) การยอมรับเมื่อผู้อื่นมีเหตุผลที่ดีกว่า (4) การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ (5) การเคารพระเบียบของสังคม และ (6) การมีจิตสาธารณะ คือ เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมและรักษาสาธารณสมบัติ 2) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ (1) การประหยัดและอดออมในครอบครัว (2) การซื้อสัตย์สุจริตต่ออาชีพที่ทำ (3) การพัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้า (4) การใช้เวลาว่างให้เป็น

ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (5) การสร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สังคมไทยและสังคมโลก และ (6) การเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดีมีความซื่อสัตย์ ยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ดีต่อชาติเป็นสำคัญ 3) ด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ (1) การเคารพกฎหมาย (2) การรับฟังข้อคิดเห็นของทุกคนโดยอดทนต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น (3) การยอมรับในเหตุผลที่ดีกว่า (4) การซื้อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน (5) การกล้าเสนอความคิดเห็นต่อส่วนรวม และ (6) การทำงานอย่างเต็มความสามารถ เต็มเวลา และบุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญได้ระบุไว้กว้าง ๆ แต่มีความหมายครอบคลุมกฎหมาย ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายเอกชน มหาชน หรือกฎหมายระหว่างประเทศรวมทั้งกฎหมายระดับต่างๆ อาทิ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ตามลำดับ เมื่อมีส่วนต้องเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับกฎหมายใดก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้น ๆ อย่างเคร่งครัด เพราะกฎหมายแต่ละฉบับนั้นได้มีการร่างและประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชน จึงเป็นหน้าที่ของชาวไทย (พงศ์ศักดิ์ ธรรมสันต์, 2560) การเป็นแกนนำปลูกจิตสำนึกให้แก่ผู้อื่นในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครองได้แก่การใช้สิทธิ์เลือกตั้งและการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ อำนาจของรัฐ โดยการเป็นแกนนำนั้นสามารถปฏิบัติได้หลายอย่าง เช่น ประกาศโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การเข้าไปชี้แจงเป็นรายบุคคลการจัดให้มีการประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นที่มีผลกระทบต่อสังคม

ดังนั้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ศาสตร์พระราชา (สืบสาน พัฒนา และต่อยอด) สู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน และด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจึงนับว่าเป็นความจำเป็นที่ต้องมีการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชนบ้านหนองคันนา ตำบลตาเมียง อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อมุ่งสู่การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาชุมชนสู่ความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยคุณภาพต้นแบบชุมชนเกิดการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายทำกิจกรรมร่วมกันเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

- 1) เพื่อศึกษาบริบทและสภาพทั่วไปของชุมชนบ้านหนองคันทนา ตำบลตาเมียง อำเภอมดรัก จังหวัดสุรินทร์
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชนบ้านหนองคันทนา ตำบลตาเมียง อำเภอมดรัก จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อที่จะนำเสนอแนวทางการพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชนบ้านหนองคันทนา ตำบลตาเมียง อำเภอมดรัก จังหวัดสุรินทร์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1.1 ผู้นำชุมชน ครูภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน บ้านหนองคันทนา ตำบลตาเมียง อำเภอมดรัก จังหวัดสุรินทร์

1.2 ประชาชนในชุมชนบ้านหนองคันทนา ตำบลตาเมียง อำเภอมดรัก จังหวัดสุรินทร์

1.3 เกษตรอำเภอมดรัก ปศุสัตว์อำเภอมดรัก พาณิชยอำเภอมดรัก พัฒนาชุมชนอำเภอมดรัก กศน.อำเภอมดรัก อบต.ตาเมียง วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ปราสาทตาเมือน หน่วยทหารพันธุ์ดี ร.23 พัน 1,3,4 หน่วยพัฒนาเคลื่อนที่ 55 (ชัยภูมิ) รพ.สต.หนองคันทนา วัดปราสาททอง โรงเรียนบ้านหนองคันทนา

1.4 การมีส่วนร่วมจากนักศึกษาเพื่อส่งเสริมกระบวนการผลิตบัณฑิตที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure in-Depth Interview) หรือแบบบันทึกการประชุมสนทนาสำหรับผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถาม และบันทึกการประชุมจากการให้ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมและคน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการประชุมสนทนากลุ่ม (Fucus Groups Discussing) โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินรายการ ควบคุมการประชุมและตั้งคำถาม ไปยังผู้เข้าร่วมการประชุมได้สนทนา ให้ความคิดเห็น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้แบบบันทึกการประชุมนสนทนา และนำข้อมูลที่ได้ จากการประชุมสนทนากลุ่มนั้นวิเคราะห์เนื้อหาพรรณนารายละเอียด ดีความ และอธิบายความ โดยใช้วิธีอุปนัย (Analysis Induction) พร้อมกับการจัดทำรายการกลุ่มข้อสนเทศ (Text Grouping) ประกอบศึกษาแนวทางการพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชนบ้านหนองคันนา ตำบลตาเมียง อำเภอมดรัก จังหวัดสุรินทร์ โดยอาศัยหลักการเหตุผลลำดับความสัมพันธ์การเกิดก่อนหลัง (Birth Order) ของการส่งเสริมพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชนบ้านหนองคันนา

ผลการวิจัย (Research Results)

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชนบ้านหนองคันนา ตำบลตาเมียง อำเภอมดรัก จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1) บริบทและสภาพทั่วไปของชุมชนบ้านหนองคันนา ตำบลตาเมียง อำเภอมดรัก จังหวัดสุรินทร์

พื้นที่ชุมชนท้องถิ่นที่บ้านหนองคันนา หมู่ 5 ตำบลตาเมียง อำเภอมดรัก จังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีครัวเรือนทั้งหมด 198 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น 573 คน จำแนกเป็นชาย 274 คน และหญิง 299 คน รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีอยู่ที่ 178,885.06 บาท ปัญหาความต้องการของชุมชน ทั้งใน ด้านความต้องการพัฒนาศักยภาพของชุมชนภาคการเกษตร ด้านการยกระดับความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจและบริการ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการยกระดับคุณภาพชีวิต ด้านการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังเช่นด้านศิลปวัฒนธรรม นั้น ปรากฏว่า ชุมชนในพื้นที่ มีความต้องการอนุรักษ์และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ เพื่อให้ลูกหลานได้ศึกษาเรียนรู้และสืบสานมรดกอันทรงคุณค่านี้สืบไป ซึ่งเมืองสุรินทร์มี ชุมชนโบราณและภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวนมาก เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการดำรงชีพรอบด้าน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะพื้นบ้าน ด้านศิลปกรรม ด้านการทอผ้าไหมพื้นบ้าน ด้านหัตถกรรม พื้นบ้านเครื่องเงินประเก้อม ด้านจักสาน ด้านอาหารขนม ด้านการเกษตร ด้านเลี้ยงสัตว์ ด้านสมุนไพร ด้านทำมาหากิน เป็นต้น ทำให้มีรายได้เลี้ยงครอบครัว ทำให้พึ่งพาตนเองได้ และนำมาแก้ปัญหา ความยากจนได้ แต่ภูมิปัญญาเหล่านี้เกิดจากชาวบ้านลงมือทำแล้วเก็บสะสมบทเรียนและข้อค้นพบไว้เฉพาะตัวขาดการนำมาถ่ายทอดให้กัน อีกทั้งคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจ ดังนั้นชุมชนจึงอยากให้มีการ ส่งเสริมให้คนในชุมชนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาถ่ายทอดต่อยอดเพื่อส่งต่อไปให้คนรุ่นหลังต่อไป และเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิต ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และตามที่ทาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ได้อนุมัติโครงการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ซึ่งเป็นพื้นที่ให้บริการวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้ดำเนินโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่บ้านหนองคันนา หมู่ 5 ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ และพื้นที่ใกล้เคียงมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 รวมแล้ว 3 ปีงบประมาณต่อเนื่อง โดยมุ่งบูรณาการผลงานลงจิตอาสาจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ บ้าน วัด และโรงเรียนหรือสถานศึกษา และบุคคลที่ชุมชนให้ความเคารพนับถือสำหรับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น อาทิ เกษตรอำเภอพนมดงรัก ปศุสัตว์อำเภอพนมดงรัก พาณิชย์อำเภอพนมดงรัก พัฒนาชุมชนอำเภอพนมดงรัก กศน.อำเภอพนมดงรัก อบต.ตาเมียง วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรอินทรีย์ปราสาทตาเมือน หน่วยทหารพันธุ์ดี ร.23 พัน 1,3,4 หน่วยพัฒนาเคลื่อนที่ 55 (ชัยภูมิ) รพ.สต.หนองคันนา วัดปราสาททอง โรงเรียนบ้านหนองคันนา อีกทั้งเน้นการมีส่วนร่วมจากนักศึกษาเพื่อส่งเสริมกระบวนการผลิตบัณฑิตที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรม ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีการสื่อสารแบบไร้พรมแดน มีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ตามกรอบมาตรฐานและจรรยาบรรณที่กำหนด สามารถสร้างสรรค์งานที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล ภายใต้ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติ 20 ปี โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชทาน ที่เน้นการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นหลักสำหรับการพัฒนา โดยผสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาที่เป็นกระบวนการสร้างเสริมพลังความสามัคคีของชุมชนให้รู้ตระหนักรักหวงแหนภูมิปัญญาตนในสิทธิและหน้าที่ตามกระบวนการประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของรัชกาลที่ 9 สานต่อพระราชบัญญัติ 20 ปี ภายใต้ทรัพยากรที่ตนมีและใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน ส่งผลช่วยให้ลดการพึ่งพาจากภายนอก มีการเอื้อเฟื้อจากภายในชุมชน สามารถขยายผลครัวเรือนข้างเคียงสู่การสร้างสมดุลของสังคมอย่างยั่งยืน เป็นต้นว่า คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดี เกิดสัมพันธภาพระหว่างครอบครัวช่วงวัยดี มีความสมดุลของระบบนิเวศ และยังทำให้ดัชนีความสุขมวลรวมชุมชนสูงขึ้นตามลำดับจากเดิม

ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาเชิงพื้นที่ในหลายมิติ อาทิ เกิดวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการใหม่ในพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ประสบความสำเร็จจากการสนับสนุนองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัย มีภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ที่ร่วมมือกับ

มหาวิทยาลัยดำเนินโครงการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่บริการ เกิดแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างคุณค่า และจิตสำนึกรักท้องถิ่น มีหลักสูตรที่ถูกปรับปรุงให้ทันสมัยและหลักสูตรใหม่ในรูปแบบสหวิทยาการที่ตอบสนองต่อการพัฒนาท้องถิ่นและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ เกิดผลงานของนักศึกษา อาจารย์ ที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติ และนานาชาติ

ผลจากการประเมินโครงการและจัดเวทีสรุปผลการจัดกิจกรรม “โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” ในพื้นที่บ้านหนองคันนา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุรินทร์ และพื้นที่ใกล้เคียง พบว่า ในแต่ละกิจกรรมเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย และได้ผลเกินคาดการณ์ในหลายกิจกรรมด้วยกัน และที่สำคัญคือ ชุมชนเกิดการพัฒนาต่อยอดตามที่กล่าวข้างต้นแล้วนั้น ทั้งนี้มีเสียงสะท้อนและความต้องการของคนชุมชนที่อยากให้มีการลักษณะนี้อีกเพื่อต่อยอดยกระดับและพัฒนาและส่งเสริมความรู้เพิ่มเติม รวมทั้งอยากให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์มาเป็นพี่เลี้ยงให้กับชุมชน มีการพัฒนาศักยภาพชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และสามารถที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดให้กับคนในชุมชนและชุมชนอื่นต่อไป เป็นไปตามศาสตร์พระราชา “สืบสาน พัฒนา และต่อยอด” เพื่อสร้างสังคมชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน และอยู่ดีมีสุขต่อไป

2) แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชนบ้านหนองคันนา ตำบลตาเมียง อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุรินทร์

แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชนบ้านหนองคันนา ตำบลตาเมียง อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า

2.1 การสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กล่าวคือ คนส่วนใหญ่ในชุมชนมีจิตสำนึกสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประชาชนยึดมั่นในความสำคัญ ความเสมอภาค และเสรีภาพของบุคคล โดยมีข้อกำหนดต่าง ๆ ให้เกิดการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในชุมชน

2.2 การเคารพในศักดิ์ศรี ความเสมอภาค และเสรีภาพของบุคคลอื่น กล่าวคือ ผู้นำและประชาชนยึดมั่นในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคลมีความเชื่อมั่นในความเสมอภาคของบุคคล รวมทั้งรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

2.3 การให้ความเคารพในกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย กล่าวคือ ประชาชนในชุมชนมีจิตใจเป็นประชาธิปไตยเคารพในกติกา ใช้วิธีตัดสินปัญหา ด้วยเสียงข้างมาก ยึดถือระเบียบวิธีการตามกฎหมาย และการเคารพสิทธิของบุคคล

2.4 การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง กล่าวคือ ประชาชนจิตใจเป็นประชาธิปไตย สนใจในการมีส่วนร่วมกิจกรรม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือการกำหนดนโยบายของทางราชการ

2.5 การมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นตนเอง กล่าวคือ ประชาชนมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นตนเอง การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยที่ดี การปฏิบัติตามกฎหมาย การเสียภาษี การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมการออกเสียงเลือกตั้ง

2.6 การมองโลกในแง่ดี กล่าวคือ ประชาชนมีการมองโลกในแง่ดี การเมืองเป็นเรื่องของความร่วมมือร่วมใจกัน ส่วนหนึ่งย่อมต้องอาศัยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2.7 การรู้จักการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและในเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ประชาชนรู้จักการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและในเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการใช้อำนาจหน้าที่และการปฏิบัติงานของทางราชการ

2.8 การไม่มีจิตใจเป็นแบบอำนาจนิยม กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีจิตใจเป็นแบบอำนาจนิยม การสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย เคารพในศักดิ์ศรี ความเสมอภาคและเสรีภาพของบุคคล สนใจการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง สำนึกในหน้าที่พลเมืองมองสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ในแง่ดี รู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ และไม่มีจิตใจเป็นแบบอำนาจนิยม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชนบ้านหนองคันนา ตำบลตาเมียง อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยนำเอาประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลการวิจัยใน 2 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) บริบทและสภาพทั่วไปของชุมชน พบว่า พื้นที่ชุมชนท้องที่บ้านหนองคันนา หมู่ 5 ตำบลตาเมียง อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุรินทร์ มีครัวเรือนทั้งหมด 198 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น 573 คน จำแนกเป็นชาย 274 คน และหญิง 299 คน รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีอยู่ที่ 178,885.06 บาท ความต้องการของชุมชน ทั้งในด้านความต้องการพัฒนาศักยภาพของชุมชนภาคการเกษตร ด้านการยกระดับความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจและบริการ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการยกระดับคุณภาพชีวิต ด้านการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการผสมผสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาที่เป็นกระบวนการสร้างเสริมพลังความสามัคคีของชุมชนให้รู้ตระหนักรักหวงแหนภูมิปัญญาตนในสิทธิ

และหน้าที่ตามกระบวนการประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล ชาเสน และ สุมิตรชา ชาเสน (2564 : 496 - 498) พบว่า สมาชิกในชุมชนต้องมีคุณลักษณะประชาธิปไตยที่สำคัญ คือ 1) การเคารพในระเบียบ กฎหมายของท้องถิ่นและกฎหมายบ้านเมือง 2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและ ท้องถิ่น 3) การยอมรับ ความคิดเห็นของผู้อื่น 4) การตัดสินใจในส่วนรวมโดยใช้การลงมติ เสียงส่วนใหญ่ 5) การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลต่อชุมชน 6) การร่วมกันวางแผนใน การทำงานเป็นกลุ่มหรือตัวแทนของกลุ่ม ซึ่งในการดำเนินชีวิตของกลุ่มคนในสังคม มักจะมี การรวมกลุ่มคนในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ กลุ่ม ชมรม สมาคมแม่บ้านผู้ผลิตสมุนไพร สหกรณ์ ออมทรัพย์สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียน มูลนิธิต่าง ๆ

2) แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชน พบว่า มีทั้งหมด 8 แนวทาง ได้แก่ 1) การสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) การเคารพในศักดิ์ศรี ความเสมอภาค และเสรีภาพของบุคคลอื่น 3) การให้ความเคารพในกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย 4) การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง 5) การมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นตนเอง 6) การมองโลกในแง่ดี 7) การรู้จักการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและในเชิงสร้างสรรค์ และ 8) การไม่มีจิตใจเป็นแบบอำนาจนิยม สอดคล้องกับแนวคิดของ วันชัย สุขตาม, จิรายุ ทรัพย์สิน และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์ (2563 : 176 - 178) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมเผยแพร่ ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ จนกระทั่งเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาในคุณค่าของประชาธิปไตยว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน โดยวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นจะมีลักษณะ สำคัญ ๆ ได้แก่ การสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข การเคารพในศักดิ์ศรี ความเสมอภาค และเสรีภาพของบุคคลอื่น การให้ความเคารพใน กติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการ ปกครอง การมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นตนเอง การมองโลกในแง่ดีการรู้จักการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและในเชิงสร้างสรรค์ และการไม่มีจิตใจเป็นแบบอำนาจนิยม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ของชุมชน

1.2 ควรสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาองค์ความรู้สู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชนให้
เห็นถึงคุณค่าขององค์ความรู้มีอยู่ในชุมชน

1.3 ควรจัดกิจกรรมที่ใช้ฐานความองค์ความรู้ พลเมืองคุณภาพที่มีอยู่ในชุมชนเป็นตัว
ขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชน
ในตำบล และอำเภอ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปกำหนดเป็นนโยบายของชุมชน และเพื่อเป็น
แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพของชุมชนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

- พงศ์ศักดิ์ สุขสันต์. (2560). **หลักประชาธิปไตยเรื่อง : การเป็นพลเมืองที่ดีตามวิถี
ประชาธิปไตย**. วิทยาลัยธรรมนุญ สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา สำนักงานศาล รัฐธรรมนุญ.
วันชัย สุขตาม, จิรายุ ทรัพย์สิน และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2563). “**รัฐศาสตร์ : แนวคิดพื้นฐาน
สู่การปฏิบัติในยุคดิจิทัล**”. กรุงเทพฯ : ก้าวใหม่ โฟร์เพช.
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). “การปกครองส่วนท้องถิ่น”. (ออนไลน์). สืบค้น
เมื่อ 10 กรกฎาคม 2562. จาก [https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/
parliament_parcy/main.php?filename =The_House_of_Representatives](https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/main.php?filename =The_House_of_Representatives)
สุรพล ชาเสน และสมิตรชา ชาเสน. (2564). “บทบาทและหน้าที่ของพลเมืองตามแบบวิถี
ประชาธิปไตยในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นภายใต้นโยบายประชารัฐ : กรณีศึกษาชุมชน
ดงฟ้าห่วน บ้านหนองมะนาว หมู่ที่ 7 เทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัด
อุบลราชธานี”. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์**, 6(3), 496 –
498.